

CASTELLS CATALANS

Nom del castell: Cruïlles
Data de construcció: segle XII
Municipi: Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura
Comarca: Baix Empordà
Altitud: 75 m
Coordenades: E 501021.5, N 4645107.0 (ED50 UTM 31N). Longitud: 3° 0' 40.30"
Latitud: 41° 57' 21.96" (GPS)
Com arribar-hi: situat dins del mateix nucli urbà de Cruïlles.

El castell formava part del centre de la vila medieval, envoltada de muralles (encara se'n conserven alguns trams) i ja hi devia ser l'any 1136, quan apareix esmentat Humbert de Cruïlles, el qual probablement era el senyor del lloc.

A partir del casament, que es va celebrar a l'inici del s. XIII, entre Gilabert de Cruïlles i Guilleuma de Peratallada, quedaven unides les dues senyories més importants d'aquesta zona amb extensos territoris a l'Empordà.

Amb les tensions socials i polítiques del s. XV, les jurisdiccions dels pobles que depenien de la baronia van ser comprades al rei pels habitants d'aquests nuclis, alhora que alguns llocs passaren a ser carrers de Barcelona i obtingueren així els mateixos privilegis que tenia l'esmentada ciutat.

L'edifici

Del castell ens ha arribat la torre de l'homenatge, coneguda també com a torre de Santa Eulàlia. És una torre esvelta del final del s. XII o l'inici del XIII, de planta circular, d'uns 26 m d'alçada i una amplada interior que no arriba a 3 m. Els murs tenen un gruix de 2,40 m i, si n'observem el parament, podem distingir diferents tipus d'aparell.

A la base hi ha un sòcol, fet amb pedres sense treballar, a 7 m del qual se situa l'antiga porta adovellada, si bé modernament es va obrir una nova porta a la part inferior de la torre. La porta actual dóna accés a un espai d'uns 5 m d'alçada cobert amb una falsa cú-

CRUÏLLES

pula, damunt de la qual hi ha una arcada que probablement sostenia un trespol de fusta, i més amunt, una altra falsa cúpula.

A l'exterior, crida l'atenció l'arrencada d'un arc que, juntament amb els vestigis d'una coberta de doble vessant feta de lloses, devien formar part d'alguna construcció adossada posteriorment. Dalt de tot de la torre hi ha una altra porta, molt semblant a la inferior, que potser servia per a passar a una galeria volada que devia recórrer tot el voltant i de la qual han quedat els quinze encaixos fets a la pedra, on hi devia haver els permòdols de fusta que la sostenien.

En altres indrets de la població s'han conservat diversos elements de fortificació. Destaquen, a l'angle nord-oest, la part inferior d'una torre de planta rectangular i, al sud-est, una esvelta torre de planta quadrada.

Nota: extret del volum *Baix Empordà* de la Catalunya Romànica d'Editorial Pòrtic, gener de 2000.

Jordi Gironès Vilardebò
febrer de 2011